

Włodzimierz Rudawski

**MOŻLIWOŚCI TURYSTYCZNEGO ZAGOSPODAROWANIA
REZERWATU „JEZIORO WIELKIE” KOŁO TRZCIELA**
Possibilities of tourist utilization of the „Jezioro Wielkie”
reserve near Trzciel

The reserve comprising a shallow, eutrophic lake with a reed belt and adjacent old pine stand was created in 1991 in order to protect breeding habitats and migration and wintering refuge of many bird species. The paper gives recommendations concerning tourist management of the reserve, situated near an international road Berlin-Warszawa. A tourist path and a paddling route should be properly marked, view points with suitable information tables arranged, and two birdwatching platforms built.

KEY WORDS: W Poland; nature conservation; nature reserves; lakes; birds; tourism.

Wykorzystanie rezerwatów przyrody dla celów naukowych i dydaktycznych jest jednym z podstawowych celów ich tworzenia. Z praktyki wiemy, że realizacja tych poznawczych zadań daleka jest od doskonałości. Wpływ na to ma wiele trudnych do pogodzenia ze sobą czynników, których nie brak i w przypadku „Jeziora Wielkiego”. Rezerwat ten powołany 9 października 1991 r. — chroni środowisko łęgowe wielu gatunków ptaków oraz miejsca ich koncentracji w okresie wędrówek i zimowania. W skład rezerwatu wchodzi J. Wielkie — płytkie, silnie zeutrofizowane jezioro przepływowe — zasilane wodami rzeki Obry, oraz otaczające je trzcinowiska i fragment boru sosnowego z kolonią łęgową czapli siwej. Na jednej z trzech wysp znajduje się kolonia łęgowa kormoranów.

Zaledwie kilometr od rezerwatu położone jest miasto Trzciel a kilkaset metrów od jeziora przebiega międzynarodowa droga E-30 i szosa łącząca Trzciel z Pszczewem. Przez jezioro prowadzi też bardzo atrakcyjny obrzański szlak kajakowy. Takie położenie rezerwatu jest wyjątkowo korzystne dla szeroko pojętego udostępnienia jego walorów przyrodniczych w ramach tzw. turystyki kwalifikowanej. Wymaga jednak takiego zorganizowania i dostosowania ruchu turystycznego do ochronnych funkcji tego terenu aby nie powodował on zmniejszenia wartości bądź zniszczenia przedmiotu ochrony.

Najważniejszym problemem do rozwiązania jest takie ustytuowanie szlaków i miejsc widokowych, aby odbywający się na nich ruch ludzi nie spowodował niepokojenia i płoszenia ptaków. Konfiguracja terenu wokół jeziora znacznie to zadanie ułatwia. Liczne wzniesienia i wysoka skarpa pradoliny Obry pozwala obserwować prawie cały rezerwat (oczywiście przez lornetkę) bez konieczności naruszania jego granic.

W celu udostępnienia rezerwatu dla turystów i przyrodników należy:

- I. Wytyczyć szlak pieszy (ścieżkę) wzdłuż zachodniego brzegu jeziora (od Trzciela do wsi Rybojady) przebiegającą po krawędzi niecki zalewowej jeziora. Wymagać to będzie oczyszczenia i poszerzenia istniejących ścieżek, oraz zbudowania kładki przez kanał w Rybojadach, aby nie trzeba go było obchodzić szosą.
- II. Na trasie szlaku urządzić przynajmniej w trzech miejscach punkty widokowe wyposażone w tablice informacyjne o obowiązujących przepisach i występujących tu ptakach, a w miarę rosnącego zapotrzebowania również w lunety obserwacyjne.
- III. Na wzniesieniu nazywanym „Łysą Górką” wskazane byłoby postawienie wysokiej platformy widokowej umożliwiającej oglądanie panoramy całego jeziora oraz lasów Pszczewskiego Parku Krajobrazowego z Trzcielem w oddali.

IV. Na brzegu jeziora naprzeciw wyspy z kolonią kormoranów należy postawić niską platformę pozwalającą ponad trzcinowiskiem obserwować i fotografować ptaki, nie powodując ich płoszenia.

V. Dla kajakarzy poruszających się obrzańskim szlakiem wodnym należy na granicach rezerwatu ustawić informacje o zasadach prawidłowego zachowania się i konieczności przestrzegania zakazu biwakowania, przybijania do brzegów, wysp i szuwarów i zbaczania ze szlaku.

Aby to móc egzekwować należy przebieg szlaku oznakować kilkoma bojami wzdłuż zachodniego brzegu, w odległości ok. 100 m od skraju szuwarów, a przebywanie na jeziorze ograniczyć tylko do miesięcy wakacyjnych (np. od 15 czerwca do końca sierpnia) kiedy to niebezpieczeństwo strat w lęgach wywołane płoszeniem wysiadujących ptaków jest już znikome.

Oczywiście chcąc zapewnić ptakom jak najwięcej spokoju, należnego im w rezerwacie dla nich utworzonym, konieczny jest ciągły nadzór nad przestrzeganiem obowiązujących tu przepisów.

Bez ciągłego informowania, pouczenia a w niektórych przypadkach karania, ten cenny obiekt mógłby utracić swoje walory w wyniku niekontrolowanej penetracji przez ludzi, nie zawsze zasługujących na miano prawdziwego turysty.

Adres autora:
Świdwowiec 27
66-320 Trzciel